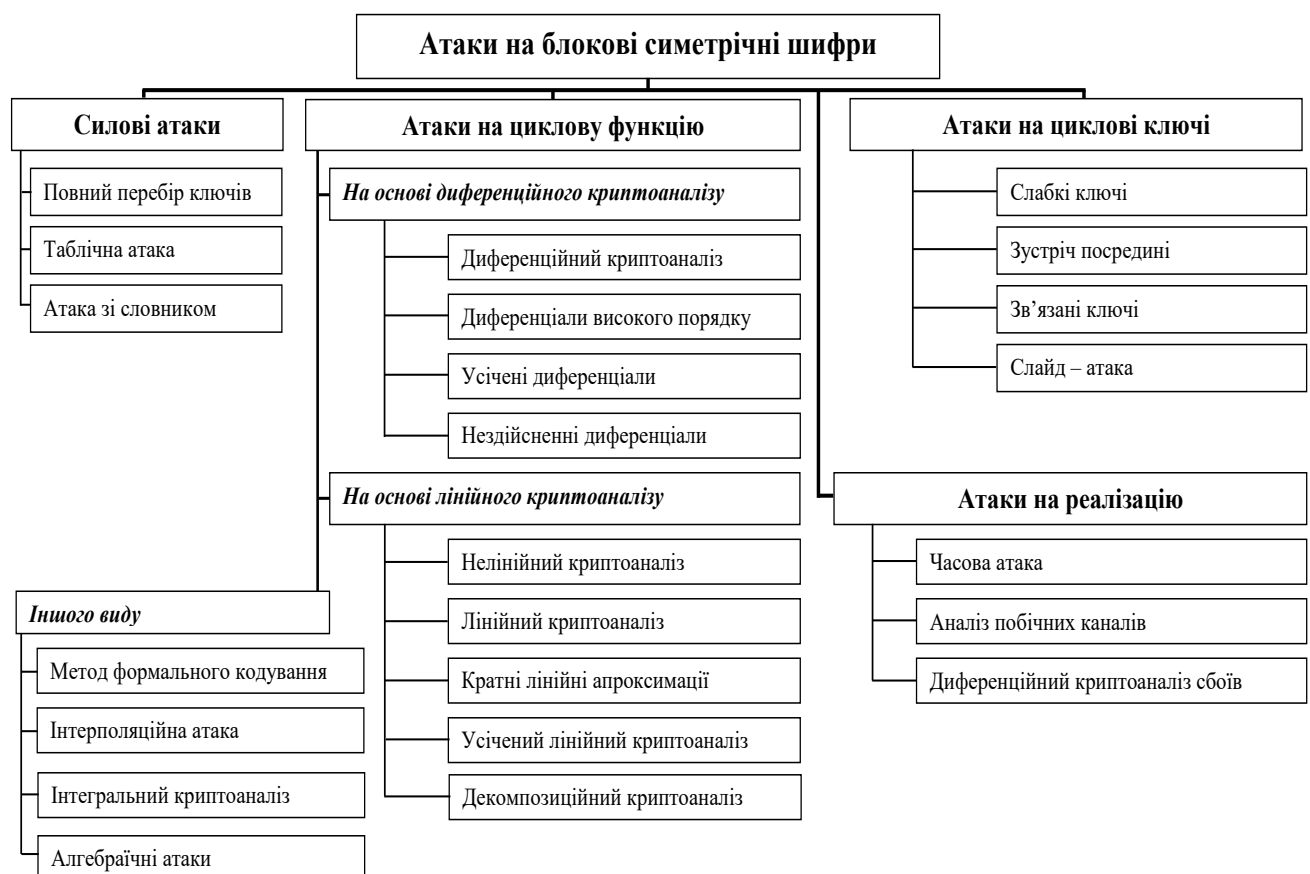

Назвіть основні види атак та дайте оцінки захищеності симетричних криптосистем від них ?

Атака на симетричний шифр, як правило, виконується у два етапи – підготовчий етап та основний етап. На основному етапі робиться припущення, що засіб шифрування перебуває у певному фіксованому стані і на основі цих даних генерується вихідна гама. Після цього перехоплена вихідна гама з метою виявлення відповідності порівнюється з генерованою. Причому якщо відповідність знайдена, то фіксований стан з великою ймовірністю вважається початковим заповненням регістра.

- 1) атака при відомому шифр тексті;
- 2) атака на основі відомого відкритого тексту та відповідних йому шифртекстів;
- 3) атака на основі підбраного відкритого тексту;
- 4) атака на основі адаптивно підбраного відкритого тексту;
- 5) атака на основі підбраного шифртексту;
- 6) атака на основі підбраного ключа;
- 7) грабіжницький «аналіз».

Умови проведення та ефективність методів криптоаналізу сучасних БСШ

Назва методу	Доступність відкритих повідомлен ь	Умови проведенн я атаки	Перелік уразливих алгоритмів	Мінімальна складність	Універсальніст ь
Перебір ключів	–	ЗШП	усі детерм. шифри	визнач. довжиною ключа	+
Таблична атака	–	ЗШП	усі детерм. шифри	визнач. довжиною блоку	+
Атака зі словником	+	ЗВВ/ЗШ П	усі детерм. шифри	визнач. довжиною блоку і режимом	+
Диференційни й криптоаналіз	–/+	ОВЗ/ЗВВ	FEAL, DES, ДСТ 28147 і ін.	2^4 (FEAL-4), 2^{14} (FEAL- 8), 2^{47} (DES)	+
Усічені диференціали	+	ОВЗ	алгоритми зі зменшено ю кількістю циклів	Skipjack, SAFER, IDEA, AES (неск. циклів)	–
Нездійсненні диференціали	+	ОВЗ	алгоритми зі зменшено ю кількістю циклів	Skipjack, Twofish, DEAL, AES (дек. циклів)	–
Лінійний криптоаналіз	+	ЗВВ	FEAL, DES і ін.	2^{24} (FEAL- 8), 2^{43} (DES)	+
Назва методу	+	ЗВВ	– (невідомі)	визначаєтьс я складністю перетворень	+
Формальне кодування	+	ЗВВ	– (невідомі)	визначаєтьс я складністю перетворень	+
Інтерполяційна атака	+	ЗВВ	алгоритми зі зменшено ю кількістю циклів	E2, AES (дек. циклів)	+
Інтегральний криптоаналіз	+	ОВЗ	на основі Square	Square, AES (дек. циклів)	+

Назва методу	Доступність відкритих повідомлень	Умови проведення атаки	Перелік уразливих алгоритмів	Мінімальна складність	Універсальність
Алгебраїчні методи	+	ЗВВ	Serpent, AES	2^{255} (AES)	+
Слабкі ключі	–	ОВЗ	DES, IDEA, ДСТ	2^{12} (IDEA), $2^1, 2^{38}$ (ДСТ)	–
Зустріч посередині	+	ОВЗ	Triple DES	2^{112} (Triple DES)	–
Зв'язані ключі	+	ОЗС	Lucifer, Loki	2^{17} (Loki)	–
Слайд-атака	+	ОВЗ	алгоритми зі зміненою схемою вироб. ключів	2^{50} (для DES із ключем довжиною 96 бітів)	–
Часова атака	+/-	ЗВВ/ЗШП	IDEA і ін.	залежить від реалізації	+
Побічні канали	+/-	ЗВВ/ЗШП	всі алгоритми	2^8 (DES)	+
Диференційний аналіз збоїв	+/-	ЗВВ/ЗШП	всі алгоритми	2^8 (DES)	

(*) **Примітка.** У колонці «умови проведення атаки» використані такі позначення:

ЗШП – на основі тільки зашифрованих повідомлень;

ЗВВ – на основі зашифрованих і відповідних їм відкритих повідомлень;

ОВЗ – на основі обраних відкритих і відповідних їм зашифрованих повідомлень;

ОЗС – на основі обраних залежностей між секретними ключами шифрування.

Силові методи також називають атаками «груба сила». До них необхідно віднести:

- 1) атаку з повним перебиранням ключів;
- 2) табличну атаку;
- 3) атаку зі словником.

Силові методи криптоаналізу (атаки) можуть бути застосованими до всіх детермінованих БСШ, незалежно від їх структури. При наявності у криптоаналітика необхідної початкової інформації про довжини блоків і ключа застосування силового методу практично гарантує знаходження таємного ключа або розкриття семантичного змісту. На цей час відносно перспективних БСШ не існує ефективних аналітичних атак. Це робить силові атаки єдиною можливим шляхом здійснення НСД до зашифрованої інформації.

Основними факторами, що впливають на складність силових атак, є довжина ключа шифрування, розмір блоку, що шифрується, обчислювальна складність прямих і зворотних криптоперетворень. За деяких умов має значення надмірність інформації, що захищається.

Розмір ключа вважається найбільш важливим із перерахованих факторів, який експоненційно впливає на складність атаки. Тому при досить великих довжинах ключа (вважається 128 і більше бітів) для проведення силових атак потрібні значні обчислювальні ресурси та часові витрати, які не можуть бути реалізовані наявними нині ресурсами. Розмір блоку шифру і складність прямих і зворотних криптоперетворень також значною мірою впливають на можливості здійснення криптоаналізу. Після довжини ключа вони також визначають складність, ресурсомісткість і необхідну продуктивність системи криптоаналізу.

Надмірність оброблюваної інформації має вплив на складність криптоаналізу в тому випадку, якщо ентропія джерела ключів перевищує ентропію джерела повідомлень. За цієї умови одній парі відкритого й зашифрованого блоків буде відповідати деяка безліч еквівалентних ключів, при використанні яких наявний відкритий блок перетворюється на заданий зашифрований. Тому отриманої інформації буде недостатньо для однозначного визначення дійсного ключа шифрування. Для успішного проведення силової атаки в цьому випадку необхідно аналізувати більше ніж один зашифрований блок. Надалі будемо розглядати три типи силових атак: повне перебирання ключів, табличну атаку та і атаку зі словником.

1) Перебирання ключів:

Основним показником ефективності методу «груба сила» є число варіантів перебирання N_ϵ і безпечний час (час перебирання) t_ϵ . Безпечний час t_ϵ можна обчислити використовуючи формулу:

$$t_\epsilon = \frac{N_\epsilon}{\gamma K} P_p, \quad (8.6)$$

де:

N_ϵ – кількість варіантів (групових операцій);

γ – потужність криптоаналітичної системи;

P_p – ймовірність успішного криптоаналізу;

K – кількість секунд у році ($3,15 \times 10^7$ сек / рік).

У разі коли перебираються ключі, тобто маємо N_k варіантів, безпечний час обчислюється як

$$t_\epsilon = \frac{N_k}{\gamma K} P_p, \quad (8.7)$$

де N_k – число ключів, що можуть використовуватись у криптосистемі.

2) Попередньо обчисленні дані:

Імовірність p_s знайти вірний ключ залежить від кількості врахованих на етапі передобчислювання ключів l та отриманих шифртекстів n і для шифрів з довжиною блоку, що перевищує довжину ключа, може бути обчислена з використанням такої формули:

$$p_s = 1 - \left(1 - l \cdot 2^{-k}\right)^n \geq 1 - e^{-l \cdot n / 2^k}$$

Залежність кількості шифртекстів від обсягу передобчислювання для виконання успішної атаки алгоритму шифрування DES наведена в табл. 8.2.

Таблиця 8.2

Залежність кількості шифртекстів від обсягу попередніх обчислень

Кількість шифртекстів	1	2^8	2^{16}	2^{24}	2^{28}	2^{32}	2^{40}	2^{48}	2^{56}
Складність предвычислений	2^{56}	2^{48}	2^{40}	2^{32}	2^{28}	2^{24}	2^{16}	2^8	1

Складність табличної атаки на деякі широко поширені симетричні алгоритми наведена в табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Складність табличної атаки на деякі широко поширені симетричні шифри

Назва алгоритму	DES	TDES	Skipjack	IDEA	AES	ГОСТ 28147-89
Складність атаки	2^{28}	2^{84}	2^{40}	2^{64}	2^{64} - 2^{128}	2^{128}

Атака зі словником

У деяких випадках, описаних вище, можливе отримання пари «відкритий блок – зашифрований блок» без знання таємного ключа шифрування. У такому разі криптоаналітик збирає ці пари у спеціальному «словнику». У простих варіантах атаки передбачається, що алгоритм шифрування використовується в режимі простої заміни, а довжина ключа менше або дорівнює довжині блоку. В такому випадку для всіх повідомлень, що зашифровані на одному ключі, складається словник. Після перехоплення шифрблоку проводиться його пошук у словнику і відразу знаходиться відповідний йому відкритий блок.

У разі якщо розмір ключа перевершує розмір блоку, ймовірність того, що різним відкритим текстам відповідає один і той же зашифрований текст, є малоімовірною подією.

Атака методом створення колізій

Сутність атаки міститься у спробі формувати 2 криптограми та реалізувати атаку з вибором повідомлень або з вибором криптограм, для яких використаний один і той же ключ.

У такій постановці вже були розглянуті задачі криптоаналізу типу «повне розкриття» для еліптичних кривих (розділ 3 цієї монографії) та оцінки колізій геш-значень (розділ 4 цієї монографії). Тут ми розглянемо у скороченому вигляді застосування методу колізій для здійснення атаки на БСШ. Відмітимо універсальність атаки та можливість її застосування практично до будь-якого симетричного шифру.

У нашому випадку є цілочисленна випадкова величина з рівноймовірним розподілом значень від 1 до n , та є вибірка із k значень випадкової величини ($k \leq n$). Знайдемо ймовірність $P(n, k)$ того, що серед значень $F(M)$ у виборці принаймні дві співпадають:

$$F(M_i) = F(M_j). \quad (8.8)$$

Використовуючи підхід, що базується на узагальненому «парадоксі про день народження», отримаємо:

$$P(n, k) = 1 - \frac{n!}{(n-k)!n^k}. \quad (8.9)$$

Для спрощення розрахунків вираз (8.9) можна спростити. Для цього справедливим є вираз

$$(1-x) \leq e^{-x} \text{ для всіх } x \geq 0. \quad (8.10)$$

Крім того, при малих значеннях x (наприклад, $x \leq 0,1$) можна вважати, що

$$(1-x) \approx e^{-x}. \quad (8.11)$$

Далі запишемо (8.9) у вигляді:

$$\begin{aligned} P(n, k) &= 1 - \frac{n(n-1) \cdot \dots \cdot (n-k+1)}{n^k} = \\ &= 1 - \left[\frac{n-1}{n} \cdot \frac{n-2}{n} \cdot \dots \cdot \frac{n-k+1}{n} \right] = \\ &= 1 - \left[\left(1 - \frac{1}{n}\right) \cdot \left(1 - \frac{2}{n}\right) \cdot \dots \cdot \left(1 - \frac{k-1}{n}\right) \right]. \end{aligned} \quad (8.12)$$

Оскільки в нашому випадку $\frac{1}{n}, \dots, \frac{k-1}{n} \leq 0,1$, то зробимо у (8.12) заміну,

використовуючи (8.10). У результаті маємо:

$$\begin{aligned}
P(n, k) &= 1 - \left[\left(e^{-1/n} \right) \cdot \left(e^{-2/n} \right) \cdot \dots \cdot \left(e^{-k-1/n} \right) \right] = \\
&= 1 - e^{-[(1/n)+(2/n)+\dots+((k-1)/n)]} = \\
&= 1 - e^{-(k(k-1))/2n}.
\end{aligned}
\tag{8.13}$$

Результат можна отримати, розв'язавши (8.13)

$$1 - e^{-(k(k-1))/2n} = P_3, \text{ оскільки } P_3 \text{ відомо і реально } P_3 \leq 1,$$

то

$$1 - P_3 = e^{-(k(k-1))/2n}$$

або

$$\ln(1 - P_3) = -k(k-1)/2n,$$

і далі

$$\frac{k(k-1)}{2n} = -\ln(1 - P_3);$$

$$k(k-1) = -2n \ln(1 - P_3).$$

У кінцевому вигляді маємо рівняння:

$$k^2 - k + 2n \ln(1 - P_3) = 0. \tag{8.14}$$

Нехай $P_3=0,5$, тоді маємо

$$k^2 - k + 2n \ln 0,5 = k^2 - k - 2n \ln 2 = 0.$$

При $n=2^m$ рівняння набуває вигляду:

$$k^2 - k - 2^{m+1} \ln 2 = 0. \tag{8.15}$$

Дамо оцінку значення k , враховуючи що k достатньо велике і $k^2 \gg k$.

Тоді із (8.14) маємо

$$k^2 = -2n \ln(1 - P_3).$$

При $P_3=0,5$ отримуємо

$$k^2 = -2n \ln\left(1 - \frac{1}{2}\right) = 2n \ln 2$$

і

$$k = \sqrt{2(\ln 2) \cdot n} = 1,18\sqrt{n}. \tag{8.16}$$

При $n=2^{160}$ маємо $k=\sqrt{2^{160}}=2^{80}$. При $n=2^{256}$ маємо $k=2^{128}$.

При довільному значенні P_3

$$k = \sqrt{2 \ln \left(\frac{1}{1 - P_3} \right) \cdot n} = 1,41 \sqrt{\ln \left(\frac{1}{1 - P_3} \right) \cdot n} . \quad (8.17)$$

Співвідношення (8.17) дозволяє оцінити число експериментів, які необхідно виконати для здійснення